

WATERGATE

Dwuosobowa gra card-driven
o najślawniejszym skandalu politycznym wszech czasów

Matthias Cramer

RYS HISTORYCZNY

W czerwcu 1972 w budynku Watergate mieszczącym się w Waszyngtonie złapano pięciu włamywaczy. To, co wyglądało na amatorską próbę włamania się do siedziby Komitetu Krajowego Partii Demokratycznej, skłoniło dwóch dziennikarzy „Washington Post”, Carla Bernsteina i Boba Woodwarda, do przeprowadzenia drobiazgowego śledztwa dziennikarskiego. W ciągu dwóch kolejnych lat ujawniono, że pięciu ludzi szpiegowało przeciwników politycznych na polecenia z Białego Domu. W efekcie śledztwa w roku 1974 prezydent USA Richard Nixon rezygnuje ze stanowiska, aby uniknąć wszczęcia procedury impeachmentu.

CEL GRY

W dwuosobowej grze „Watergate” jeden z graczy wciela się w rolę wydawcy gazety, podczas gdy drugi reprezentuje administrację prezydenta Nixona. Obaj dysponują osobną talią kart. Administracja prezydenta Nixona musi zyskać odpowiednio duży rozmach swoich działań, by wytrzymać do końca kadencji, natomiast wydawca musi zebrać wystarczająco dużo dowodów, by ujawnić bezpośrednio powiązania dwóch informatorów z prezydentem. Oczywiście administracja zrobi wszystko, by ukryć owe dowody. Czy sekretne źródło nazywane „Głębokim Gardłem” przechyli szalę pojedynku? Zaczyna się ekscytujący wyścig z czasem...

KOMPONENTY

plansza

9 znaczników rozmachu

1 znacznik inicjatywy

woreczek

karta rozmachu
„Administracja Nixona”

karta rozmachu
„Wydawca”

20 kart talii
„Administracja Nixona”

20 kart talii
„Wydawca”

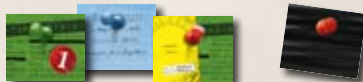

karta inicjatywy

karta pomocy
z opisem końca
rundy

36 znaczników dowodów

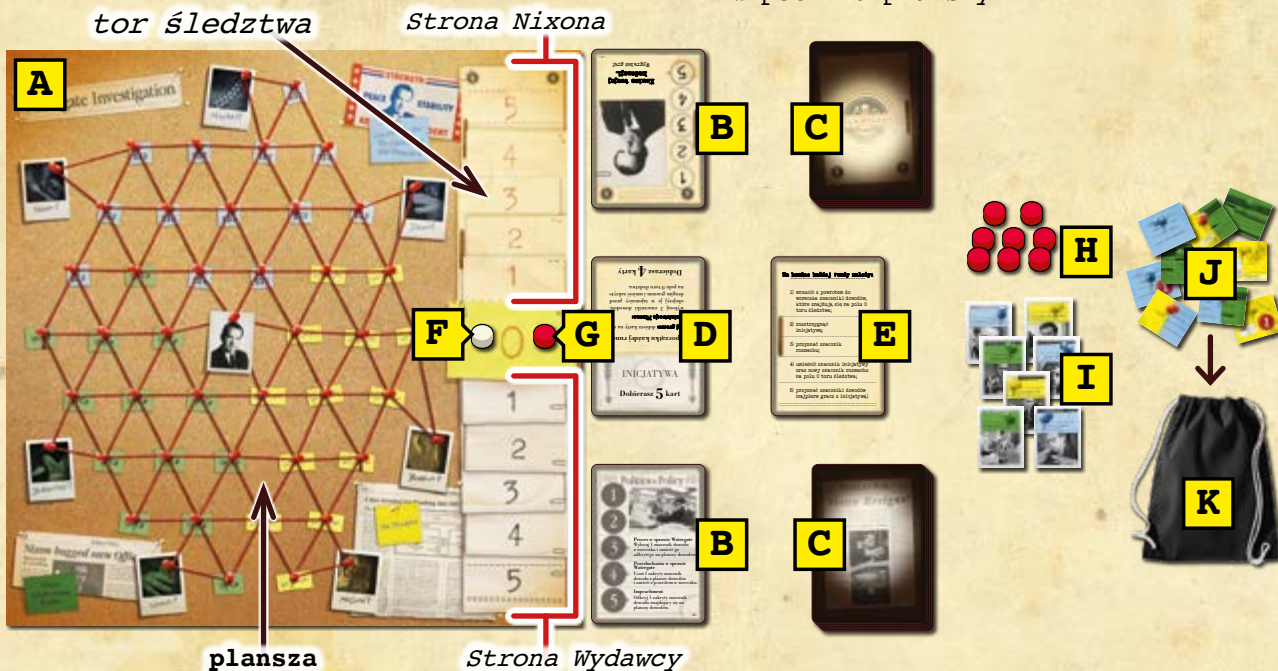

7 kafelków ze zdjęciami

PRZYGOTOWANIE GRY

- 1) Ustalcie, kto zagra Wydawcą, a kto Administracją Nixona (zwaną od tego momentu Nixonem).
- 2) Połóżcie planszę **A** w taki sposób, by Wydawca mógł widzieć tablicę we właściwy sposób, a Nixon do góry nogami.
- 3) Weźcie talię 21 kart strony, którą gracie.
- 4) Połóżcie kartę rozmachu **B** awerssem do góry obok toru śledztwa przy swojej krawędzi planszy.
- 5) Potasujcie waszą talię 20 kart i połóżcie ją zakrytą. Będzie to wasz stos kart do dobierania **C**.
- 6) Umieśćcie kartę inicjatywy **D** obok pola 0 toru śledztwa, tak aby strzałka była skierowana w stronę Wydawcy. Umieśćcie obok kartę pomocy z opisem końca rundy **E**.
- 7) Umieśćcie znacznik inicjatywy **F** i jeden znacznik rozmachu **G** na polu 0 toru śledztwa. Umieśćcie obok planszy pozostałe 8 znaczników rozmachu **H**.
- 8) Połóżcie obok planszy 7 kafelków ze zdjęciami **I**. Będzie to pula potencjalnych informatorów.
- 9) Umieśćcie 36 znaczników dowodów **J** w woreczku **K**, który należy umieścić w pobliżu planszy.

ROZGRYWKA

Rozgrzywka w „Watergate” podzielona jest na rundy. Każda runda składa się z trzech faz:

A) Faza wstępna

Gracze dobierają karty na rękę, a na torze śledztwa umieszczone są nowe znaczniki dowodów.

B) Faza zagrywania kart

Gracze na przemian zagrywają po jednej karcie aż do chwili, kiedy na rękę nie zostanie im żadna karta.

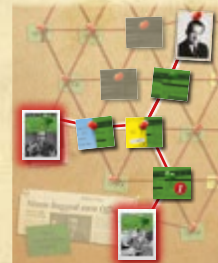
C) Faza podsumowania

Gracze otrzymują znaczniki rozmachu i dowodów oraz zdobywają inicjatywę w zależności od miejsca ich położenia na torze śledztwa.

Gra kończy się natychmiastową wygraną Nixona, jeśli udało mu się zgromadzić na swojej karcie rozmachu pięć znaczników rozmachu.

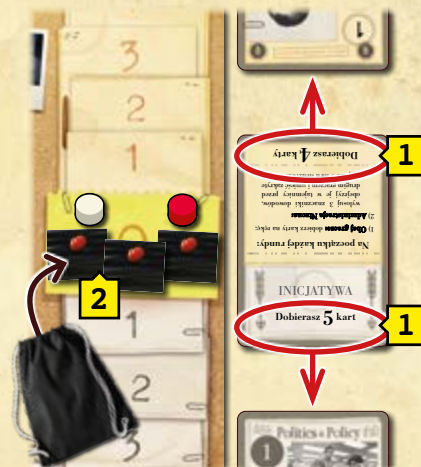
Gra kończy się natychmiastową wygraną Wydawcy, jeśli przynajmniej dwóch informatorów (odsłoniętych kafelków ze zdjęciami) zostało połączonych odkrytymi znacznikami dowodów ze znajdującym się pośrodku zdjęciem Nixona.

A) Faza wstępna

Faza wstępna składa się z dwóch kroków:

- 1) Obaj gracze** – dobierają tyle kart, ile wskazuje skierowany w ich stronę tekst na karcie inicjatywy (4 lub 5). Gracze biorą karty na rękę tak, aby przeciwnik nie widział, jakie to karty. Jeśli stos kart do dobierania się wyczerpie, przetasuj stos kart zagranych i utwórz nowy stos kart do dobierania. Następnie dobierz brakujące karty.
- 2) Nixon** – dobierz trzy znaczniki dowodów z woreczka i podejrzuj je, nie pokazując ich przeciwnikowi. Następnie umieść je **zakryte** na polu 0 toru śledztwa. *Nixon może w każdej chwili podglądać zakryte znaczniki dowodów, Wydawca nie.*

B) Faza zagrywania kart

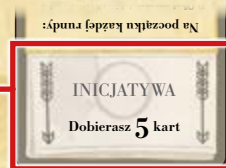
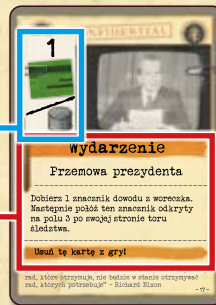
Faza zagrywania kart – zaczynając od gracza posiadającego inicjatywę (wskazuje go strzałka na karcie inicjatywy), obaj gracze naprzemiennie zagrywają karty aż do momentu, kiedy obaj nie będą mieli żadnej karty na ręce.

W swojej turze gracz musi zagrać **JEDNĄ** kartę z ręki.

Każda karta składa się z dwóch części:

• wartości punktowej karty

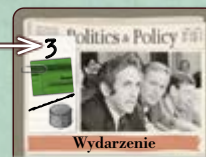
• wydarzenia

Uwaga: u dołu karty znajduje się cytat odnoszący się do wydarzenia, które przedstawia karta, i nie ma on wpływu na rozgrywkę. Zagrywając kartę, gracz musi wybrać jedną z powyższych opcji.

WARTOŚĆ KARTY

Jeśli karta zostanie zagrana na punkty, gracz może przesunąć jeden znacznik na torze śledztwa o tyle pól w swoją stronę, ile wynosi wartość punktowa karty. Gracz może przesunąć każdy rodzaj znacznika znajdujący się na tym torze: inicjatywy , rozmachu lub dowodu.

W czasie przesuwania znacznika dowodu obowiązują następujące zasady:

Istnieją trzy podstawowe rodzaje dowodów, każdy oznaczony innym kolorem:

niebieskim (reprezentujący czeki związane z prowadzoną przez Nixona kampanią wyborczą),

żółtym (reprezentującym plany kompleksu Watergate),

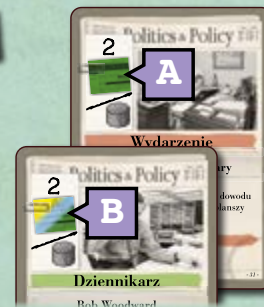
zielonym (reprezentującym transkrypcje taśm Nixona z Białego Domu).

W grze występują także znaczniki w dwóch kolorach, których można użyć jako jednego z przedstawionych na nich rodzajów dowodów.

Kiedy karta zagrywana jest na punkty, można przesunąć tylko ten znacznik dowodu, którego kolor znajduje się na zagrywanej karcie **A** lub jest to jeden z dwóch przedstawionych na niej kolorów.

Jeśli zagrywaną kartą jest joker (karta ze wszystkimi trzema kolorami dowodów) **B**, można przesunąć jeden znacznik dowodu w dowolnym kolorze.

Aby przesunąć **zakryty** znacznik dowodu, stosuje się poniższe zasady:

Nixon – odwraca znacznik dowodu w odpowiednim kolorze i przesuwa go o wartość zagranej karty (należy pamiętać, że Nixon w każdej chwili może podejrzeć kolor danego znacznika dowodu).

Wydawca – kiedy ma on zamiar przesunąć **zakryty** znacznik dowodu w danym kolorze, musi zapytać Nixona, czy wśród zakrytych znaczników dowodów są takie o kolorze widniejącym na zagrywanej przez Wydawcę karcie (w przypadku jokera należy zapytać o konkretny kolor). Jeśli wśród zakrytych znaczników dowodów znajduje się znacznik w podanym kolorze, Nixon odkrywa go i przesuwa o odpowiednią liczbę pól w kierunku Wydawcy. Jeśli wśród zakrytych znaczników dowodów znajduje się więcej w tym kolorze, Nixon wybiera, który ma odsłonić i przesunąć. Jeśli wśród zakrytych znaczników dowodów nie ma znacznika w kolorze zagrywanej na punkty karty, Wydawca może zamiast tego przesunąć znacznik inicjatywy, rozmachu lub odsłonięty znacznik dowodu w odpowiadającym zagrywanej karcie kolorze (lub w przypadku jokera w każdym kolorze).

PRZYKŁAD:

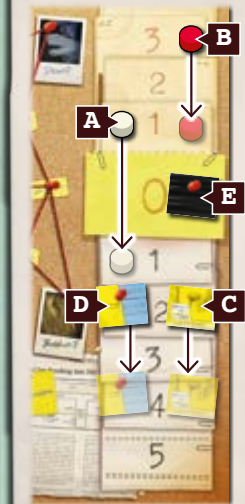
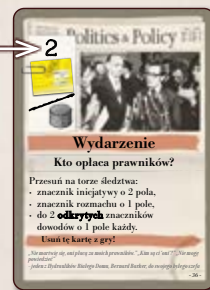
Wydawca używa wartości punktowej tej karty, by przesunąć **jeden** z następujących znaczników o dwa pola w swoim kierunku na torze śledztwa:

- znacznik inicjatywy **A**,
- znacznik rozmachu **B**,
- żółty znacznik dowodu **C** (ponieważ kolor pasuje do zagranej karty),
- żółty/niebieski znacznik dowodu **D** (ponieważ jeden z tych kolorów pasuje do zagranej karty).

Gdyby Wydawca chciał przesunąć zakryty znacznik dowodu **E**, musiałby najpierw zapytać Nixona, czy znacznik ten ma kolor żółty.

Jeśli tak, Nixon obraca go i przesuwa o dwa pola w kierunku Wydawcy.

Jeśli nie, Wydawca musi wybrać jedną z powyższych opcji.

WAŻNE: po zagraniu karty **na punkty** zostaje ona odłożona odkryta na **stos kart zagryanych** danego gracza (jeśli jest to pierwsza odrzucona karta, tworzy ona stos kart zagryanych).

Przesuwanie znacznika na pole numer 5 danego gracza:

Kiedy znacznik znajdzie się na **polu numer 5** toru śledztwa, wszelkie dodatkowe kroki zostają pominięte i dany gracz **natychmiast zdobywa ten znacznik**. Jeśli znacznik zostanie zdobyty w ten sposób, należy postąpić zgodnie z instrukcją umieszczoną w zielonej ramce danego rodzaju znacznika, umieszczoną na 9. i 10. stronie instrukcji.

Uwaga: gdy tylko znacznik zostanie przez gracza zdobyty, zostaje zdjęty z toru śledztwa i nie może być w jakikolwiek sposób przesuwany.

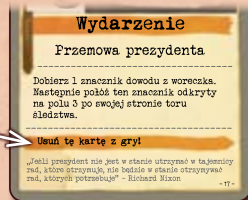
AKCJA

Jeśli gracz zdecyduje się zagrać kartę jako akcję, należy postępować zgodnie z poniższymi zasadami.

Na kartach znajdują się trzy typy akcji:

WYDARZENIE

Większość kart zawiera wydarzenia. Karty wydarzeń muszą być **usunięte** z gry po zagranieniu ich jako akcji. *Tylko wydarzenie „Gambit” zapewnia graczowi alternatywę (patrz strona 15).*

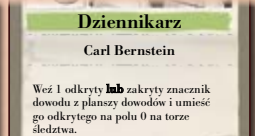
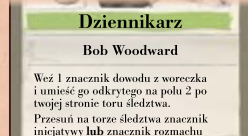
KONSPIRATORZY

Tylko Nixon dysponuje konspiratorami. Po tym, jak Nixon zagra kartę z konspiratorem jako akcję, jest ona odkładana na **stos kart zagrzanych**.

DZIENNIKARZE

Tylko Wydawca dysponuje dziennikarzami. Po tym, jak Wydawca zagra kartę z dziennikarzem jako akcję, jest ona odkładana na **stos kart zagrzanych**.

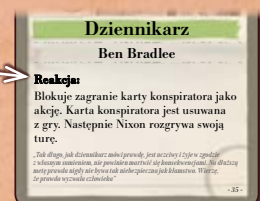

Uwaga:

- Aby zagrać niektóre karty jako akcje, muszą zostać spełnione opisane na nich **warunki**.

- Niektóre karty są kartami **reakcji**. Można użyć ich jako akcji tylko w bezpośredniej reakcji na zagrana przez przeciwnika kartę (szczegóły opisane są na stronach 11–16 instrukcji).

Ważne: zagranie karty jako akcję wymaga wykonania wszystkich możliwych poleceń. Ta część opisu, której nie można zrealizować (z uwagi na, przykładowo, brak znacznika danego rodzaju), może zostać zignorowana.

Opis akcji powinien być jasny do zrozumienia, jednak na następnej stronie można znaleźć wyjaśnienie najczęściej występujących poleceń. W dołączonym do instrukcji załączniku, który zaczyna się od strony 11, można znaleźć opis wszystkich kart z tłem historycznym oraz ewentualnym objaśnieniem reguł.

Niektóre z najczęściej występujących poleceń:

Przesuń znacznik rozmachu oraz 2 znaczniki dowodów o 2 pola każdy.

– Jeśli polecenie nakazuje ci przesunąć konkretny znacznik o „x pól” na torze śledztwa, przesuwasz go w swoją stronę.

Przesuń znacznik rozmachu na pole 5 po twojej stronie toru śledztwa.

– Jeśli polecenie wskazuje konkretne pole na torze, przesuń znacznik na to pole.

Przesuń dowolną liczbę znaczników dowodów o maksymalnie 4 pola łącznie.

– Jeśli polecenie nakazuje ci przesunąć znaczniki dowodów, możesz wybrać spośród wszystkich znaczników dowodów znajdujących się na torze, bez względu na to, czy są one zakryte, czy odkryte (chyba że polecenie odnosi się do konkretnego znacznika). **UWAGA:** kiedy przesuwasz zakryty znacznik dowodu, musisz go **odkryć**.

Przesuń na torze śledztwa:

- znacznik inicjatywy o 3 pola,
- 1 **odkryty** znacznik dowodu o 2 pola,
- 1 **zakryty** znacznik dowodu o 1 pole.

Rose Mary Woods

Zabezpieczenie poparcia

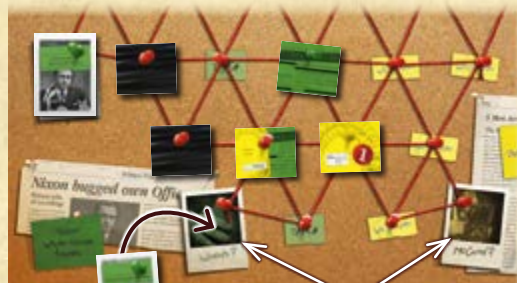
Wymagania: zdjęcie Woods musi znajdować się w puli potencjalnych informatorów.

Umieść jej zdjęcie zakryte na planszy dowodów. Przesuń znacznik inicjatywy lub znacznik rozmachu o 1 pole.

Usuń tę kartę z gry!

Jeśli polecenie nakazuje ci „położyć zdjęcie na planszy dowodów”, oznacza to, że musisz wziąć zdjęcie danej osoby z puli potencjalnych informatorów i umieścić

je na wyznaczonym dla niej miejscu (oznaczonym nazwiskiem danej osoby). Wydawca umieszcza kafelek ze zdjęciem **odkryty**, a Nixon **zakryty**.

miejsca na informatorów

Wylosuj 1 znacznik dowodu z woreczka i umieść go odkrytego na planszy dowodów.

Jeśli polecenie nakazuje ci „umieścić znacznik dowodu na planszy dowodów”, postępuj zgodnie z zasadami opisanymi w zielonej ramce z opisem: „umieszczanie znacznika dowodu na planszy dowodów”, znajdujące się na stronie 10.

Ponadto:

Gracze mogą w dowolnym momencie podglądać zakryte znaczniki dowodów, które znajdują się na planszy dowodów (ale nie na torze dowodów). Gracze mogą także podglądać stos kart zagranych oraz usuniętych z gry (nie wolno podglądać stosu kart do dobrania).

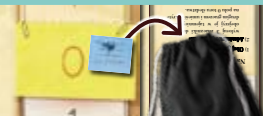

C) Faza podsumowania

Kiedy obaj gracze zegrali już wszystkie karty z ręki, należy przeprowadzić w kolejności następujące czynności:

1) Wrzucenie dowodów neutralnych do woreczka

Jeśli jakikolwiek znacznik dowodu znajduje się na polu 0 toru śledztwa (zakryty lub odkryty), należy wrzucić go z powrotem do woreczka.

2) Ustalenie gracza z nową inicjatywą

Gracz, po którego stronie znajduje się znacznik inicjatywy, zdobywa inicjatywę.

Zdobycie znacznika inicjatywy

Kiedy zdobywasz znacznik inicjatywy, weź go z toru śledztwa i umieść na karcie inicjatywy. Następnie obróć, jeśli to konieczne, kartę inicjatywy tak, aby strzałka wskazywała na ciebie. Teraz ty posiadasz inicjatywę w grze.

Jeśli znacznik inicjatywy znajduje się na polu 0 na torze śledztwa, zdobywa go gracz, który w tej rundzie **nie** miał inicjatywy.

Jeśli znacznik inicjatywy został zdobyty wcześniej w trakcie tej rundy (patrz strona 6), pominię tę czynność.

3) Zdobywanie znacznika rozmachu

Gracz zdobywa znacznik rozmachu, który znajduje się po jego stronie na torze śledztwa.

Zdobycie znacznika rozmachu

Kiedy zdobywasz znacznik rozmachu, weź go z toru śledztwa i umieść na karcie rozmachu na pierwszym wolnym polu z **najniższą cyfrą**. Jeśli obok cyfry znajduje się polecenie, wykonaj je natychmiast.

Jeśli Wydawca zdobywa znacznik rozmachu, lecz nie ma wolnego miejsca, by go umieścić, znacznik rozmachu jest usuwany z gry!

Jeśli znacznik rozmachu znajduje się na polu 0 toru śledztwa, nie zdobywa go **żaden** z graczy i znacznik trafia do puli zasobów.

Jeśli znacznik rozmachu został zdobyty wcześniej w trakcie tej rundy (patrz strona 6), pominię tę czynność.

4) Umieszczanie znaczników inicjatywy i rozmachu

Weź znacznik inicjatywy z karty inicjatywy i umieść go na polu 0 toru śledztwa.

Następnie weź jeden znacznik rozmachu z puli zasobów i umieść go na polu 0 na torze śledztwa. Jeśli w puli nie ma znaczników rozmachu, Nixon wygrywa grę.

5) Zdobywanie znaczników dowodów

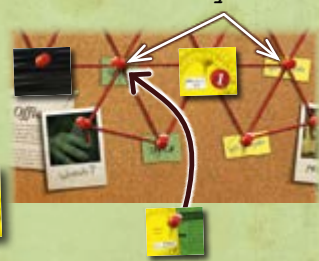
Na koniec każdy gracz zdobywa znaczniki dowodów, które znajdują się po jego stronie na torze śledztwa. Zaczynając od gracza z inicjatywą, umieszcza on wszystkie swoje znaczniki dowodów na planszy dowodów (patrz zielona ramka poniżej). Następnie to samo ze swoimi znacznikami dowodów robi drugi gracz.

Umieszczanie znaczników dowodów na planszy dowodów

Za każdym razem, gdy gracz zdobywa znacznik dowodu (lub musi go umieścić zgodnie z treścią zagranej karty), kładzie go na **pu**stym miejscu na dowód oznaczonym danym kolorem dowodu (lub w przypadku dowodów oznaczonych dwoma kolorami – jednym z tych kolorów). Wydawca umieszcza znaczniki **od**kryte (tworząc połączenia), Nixon umieszcza znaczniki **zak**ryte (przerywając połączenia).

Uwaga: jeśli znacznik dowodu zawiera taki symbol, , należy również przesunąć znacznik rozmachu o jedno pole w kierunku gracza umieszczającego ten znacznik dowodu.

miejsca na dowody

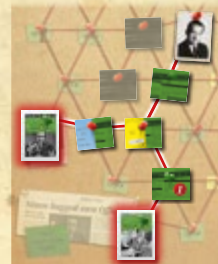
Jeśli żaden z graczy nie wygrał gry (patrz poniżej), zacznijcie kolejną rundę.

ZAKOŃCZENIE GRY

Gra kończy się **natychmiastowym zwycięstwem** **Nixona**, jeśli umieści on piąty znacznik rozmachu na swojej karcie rozmachu, lub rządziej, jeśli w puli zasobów znaczników rozmachu nie ma żadnego znacznika do umieszczenia podczas kroku numer 4 fazy podsumowania (patrz powyżej).

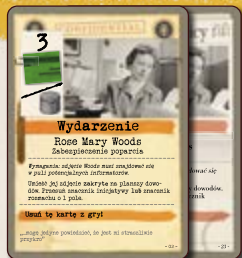
Gra kończy się **natychmiastowym zwycięstwem** **Wydawcy**, jeśli połączy on Nixona z przynajmniej dwoma informatorami na planszy dowodów. Informator jest uznawany za połączonego z Nixonem, jeśli prowadzi do niego ścieżka złożona z odkrytych znaczników dowodów do odkrytego kafelka ze zdjęciem informatora (puste pola oraz zakryte znaczniki dowodów przerywają połączenie).

TŁO HISTORYCZNE KART

INFORMATORZY

Photo: Getty Images

Rose Mary Woods

Woods była sekretarką Richarda Nixona od roku 1951 aż do końca jego kariery politycznej. Była lojalną i jedną z najbardziej zaufanych pracowników Nixona, zarówno na stopie osobistej, jak i zawodowej. Historycy uważają, że to właśnie jej lojalność doprowadziła do złożenia przez nią przed ławą przysięgłych zeznań, iż przypadkowo usunęła nagrania na taśmach z dnia 20 czerwca 1972 roku. Jej opis, jak do tego doszło, został nazwany „gimnastyką Rose Mary”.

Photo: www.fordlibrarymuseum.gov

Photo: Getty Images

Alexander Butterfield

Odnaczony Zaszczytnym Krzyżem Lotniczym za działania w Wietnamie Butterfield, miał ambicję zostać zastępcą asystenta prezydenta. Poprosił więc swojego przyjaciela, Boba Haldemana, o załatwienie mu stanowiska w administracji, które umożliwi mu zrobienie dalszej kariery. Mimo że nie był bezpośrednio zaangażowany w aferę Watergate, przyczynił się do upadku Nixona, kiedy wyjawiał, że zainstalował system podsłuchowy w Gabinetce Ovalnym na bezpośrednie polecenie Nixona. Zeznanie to Butterfield złożył podczas przesłuchania przez członków Senatu.

Photo: Getty Images

Hugh Sloan

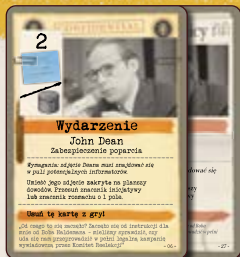
Sloan był skarbnikiem Komitetu Reelekcji Prezydenta. Bernstein i Woodward stwierdzili, że był on jedną z niewielu uczciwych osób, które mieli okazję przesłuchiwać. Sloana opisano jako osobę, która nie miała pojęcia o włamaniu do Watergate, a sam Sloan zrezygnował z członkostwa w Komitecie z powodu wątpliwości natury etycznej. Sloan był jednym z ważniejszych źródeł dla „Washington Post”. Po wyjeździe z Waszyngtonu Sloan zamieszkał wraz z żoną w Michigan, gdzie założyli rodzinę.

Photo: Getty Images

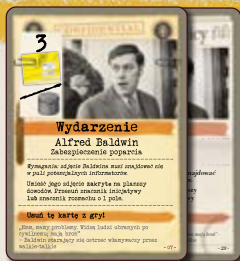
Martha Mitchell

Żona prokuratora generalnego w administracji Nixona była jedną z ofiar skandalu Watergate. Martha była dość wylewną osobą udzielającą się publicznie, o której wypowiadano się pejoratywnie jako „Paszczka Południa” lub „Pyskata Martha”. Znana była z podsłuchiwania tego, przy czym aktualnie pracował jej mąż, i była zwyczajowym źródłem newsów dziennikarskich jeszcze przed aferą Watergate. Po odkryciu, że współpracownicy jej męża byli zaangażowani we włamanie, Martha dotarła do jednego ze swoich kontaktów, reporterki Helen Thomas. Mąż Marthy, świadom ryzyka wynikającego z jej gadulstwa, rozkazał byłemu agentowi FBI, Stephenowi Kingowi, powstrzymać ją przed zdradzeniem szczegółów. W czasie rozmowy telefonicznej Thomas King wyrwał ze ściany telefon, przez który rozmawiała Martha. Następnie zatrzymano ją wbrew jej woli, a psychiatra podał jej środki odurzające. Sztab Nixona dyskredytował ją potem jako osobę z problemem alkoholowym.

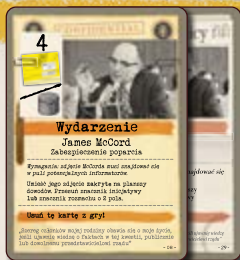
John Dean

Jako doradca w Białym Domu w latach 1970–73 Dean był jednym z najważniejszych graczy w aferze Watergate, jak również kluczową postacią, która przyczyniła się do upadku Nixona i całej reszty. Dean został mianowany doradcą po tym, jak John Ehrlichman awansował na głównego doradcę prezydenta do spraw polityki wewnętrznej. Podobnie jak inni, Dean uczestniczył w działaniach zbierania danych wywiadowczych, które ostatecznie zakończyły się aferą Watergate. Po nieudanej próbie włamania Dean odgrywał kluczową rolę przy tuszowaniu sprawy oraz niszczeniu dowodów przez szefa FBI Patricka Graya. To właśnie uczestnictwo w działaniach Graya stanowiło o bezpośrednim udziale Deana w zacieraniu śladów afery. Obawiając się, że zostanie potraktowany jako kozioł ofiarny, Dean rozpoczął współpracę z przedstawicielami władz, nadal służąc jako doradca Nixona. Został uznany winnym jednego z postawionych zarzutów w zamian za złożone przez niego przed wielką ławą przysięgłych zeznania, które przyczyniły się do skazania reszty zaangażowanych w aferę.

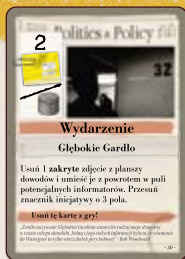
Alfred Baldwin

26 maja 1972 roku był agent FBI, Alfred Baldwin, spotkał się z Jamesem McCordem, Gordonem Liddym i Howardem Huntem w pokoju numer 419 w hotelu sieci Howard Johnson, naprzeciwko Watergate. W noc włamania do Watergate Baldwin był „cieniem”, kontaktującym się z włamywaczami przez walkie-talkie. Po aresztowaniu włamywaczy Baldwin rzekomo aktywnie uczestniczył w zacieraniu śladów włamania, jednak nigdy nie został formalnie oskarżony. Kiedy w październiku 1972 roku „Los Angeles Times” opublikował z nim wywiad, rozpoczęły się dalsze śledztwa.

James McCord

Był agent CIA James McCord, działał jako ekspert od elektronicznych urządzeń podsłuchowych. Po odejściu z CIA został zatrudniony w styczniu 1972 roku przez komitet wyborczy Republikanów oraz Komitet Reelekcji Prezydenta w roli specjalisty ds. bezpieczeństwa. McCord był jednym z pięciu włamywaczy aresztowanych 17 czerwca 1972 roku. Został uznany za winnego udziału w spisku, włamaniu i podsłuchiowaniu, lecz później twierdził, że został do tego zmuszony przez Johna Deana i Johna Mitchella. W liście do sędziego okręgowego Johna Siricy McCord sugerował udział wysokich rangą urzędników w zacieraniu śladów afery. Jego współpraca jako świadka przeciwko administracji Nixona doprowadziła do skrócenia jego wyroku 25 lat pozbawienia wolności do czasu, który spędził za kratkami.

„Głębokie Gardło”

Był to przydomek Marka Felta, agenta specjalnego i zastępcy dyrektora FBI od maja 1942 do czerwca 1973. Felt jest powszechnie uważany za najważniejsze źródło w śledztwie dziennikarskim prowadzonym przez Carla Bernsteina i Boba Woodwarda. Obaj znali jego prawdziwą tożsamość, lecz milczeli w tej sprawie przez trzydzieści lat, by ujawnić ją w roku 2005. W czasie śledztwa związanego z Watergate Felt zajmował kluczowe miejsce w strukturach FBI i miał dostęp do wszystkich dowodów zebranych przez biuro. Felt spotkał się z Woodwardem w roku 1970 i jeszcze przed aferą Watergate stanowiąc anonimowe źródło informacji. Po włamaniu Woodward skontaktował się z Feltem i ustalili ściśle tajny sposób komunikowania się i przekazywania przez Felta informacji o przebiegu śledztwa prowadzonego przez FBI. Mimo że Nixon i inni podejrzewali, że Felt odpowiada za przecieki, nie byli w stanie tego udowodnić, jak i zapobiec kolejnym. Jego najbardziej znane stwierdzenie: „Podążaj za pieniędzmi!” (karta nr 42), które najprawdopodobniej popchnęło śledztwo Woodwarda we właściwym kierunku, stało się popularne dzięki filmowi „Wszyscy ludzie prezydenta” (1976), jednak w rzeczywistości Felt najprawdopodobniej nigdy tak nie powiedział.

KONSPIRATORZY

Photo: Getty Images

Howard Hunt

Hunt był pisarzem oraz oficerem w CIA, gdzie służył przez ponad trzydzieści lat, odchodząc w roku 1970. Przed odejściem Hunt poznał Chucka Colsona, który brał aktywny udział w kampanii prezydenckiej Nixona. Hunt został później zatrudniony przez Colsona, który był wtedy specjalnym doradcą prezydenta jako członek Specjalnej Jednostki Wywiadowczej Białego Domu. Hunt był autorem włamania do gabinetu psychiatry celem zdobycia informacji dotyczących Daniela Ellsberga (który doprowadził do wycieku tzw. „dokumentów Pentagonu”) oraz korzystał z przebrań i innych metod wywiadowczych, by zdobywać kompromitujące materiały na temat Edwarda Kennedy’ego, a ostatecznie stał za planem zamontowania podsłuchów w siedzibie Komitetu Krajowego Partii Demokratycznej w Watergate. Hunt, Liddy oraz pięciu włamywaczy byli pierwszymi osobami skazanymi przez ławę przysięgłych w dniu 15 września 1972 roku. Zapłata za milczenie jego i innych włamywaczy stanowiła kluczową informację znalezionej przez „Washington Post”, który ujawnił działania związane z zacieraniem śladów afery.

Uwaga: kiedy używasz tej karty jako akcję, przesuwasz najpierw znacznik rozmachu. Jeśli znacznik rozmachu został zdobyty wcześniej w czasie tej rundy, i tak dobierasz wierzchnią kartę ze swojego stosu kart do dobierania.

Photo: Getty Images

Gordon Liddy

Liddy, były agent FBI, służył jako szef ekipy tzw. hydraulików i został zatrudniony przez Hunta. Liddy oraz Hunt zorganizowali włamanie do hotelu Watergate. Ten pierwszy został aresztowany po tym, jak przyznał się, że nadzorował operację włamania. Został skazany za udział w spisku, włamanie i nielegalny podsłuch. Otrzymał wyrok dwudziestu lat pozbawienia wolności, lecz jego wyrok został zmniejszony przez urzędującego prezydenta Jimmy’ego Cartera do czterech i pół roku pozbawienia wolności. Początkowo lojalny w stosunku do reszty, Liddy „wylał swoje żale” w roku 1980 w swojej autobiografii zatytułowanej „Will”.

Photo: Getty Images

Chuck Colson

Charles „Chuck” Colson był specjalnym doradcą prezydenta Nixona od roku 1969 aż do roku 1973. Określano go jako geniusza zła administracji Nixona i „cyngla” prezydenta. W roku 1971 sporządził notatkę, która szybko stała się znana pod nazwą „listy wrogów Nixona”. Colson pomagał aranżować zamieszki atakujące przeciwników wojny w Wietnamie i inne tzw. „brudne sztuczki”. Colson zatrudnił Howarda Hunta, który zorganizował całość włamania do Watergate. Ostatecznie Colson został oskarżony o zacieranie śladów włamań. Na późniejszym etapie swojego życia przystał do chrześcijan ewangelickich, stając się wpływową postacią zmierzającą do poprawy oraz reform systemu więziennictwa.

Photo: Getty Images

Bob Haldeman

Harry Robins „Bob” Haldeman był szefem sztabu wyborczego prezydenta w Białym Domu w latach 1969–1973. Jako agent polityczny republikanów prowadził kampanię wyborczą Nixona w roku 1962, dzięki której wybrano go na gubernatora stanu Kalifornia. Odegrał on kluczową rolę w działaniach mających zatrzeć ślady afery Watergate. Taśma z nagraniem z dnia 23 czerwca 1972 roku, nazwana „dymiącym pistoletem”, ujawniła rozmowę Haldemana z Nixonem, w trakcie której planowali oni utrudnianie pracy wymiarowi sprawiedliwości poprzez skontaktowanie CIA z FBI i wywarcie na tę drugą nacisku, by wstrzymała działania związane z Watergate z uwagi na kwestię bezpieczeństwa narodowego. Działania te stanowiły jedną z podstaw do wszczęcia procedury impeachmentu w stosunku do Nixona i doprowadziły do skazania Haldemana na osiemnaście miesięcy pozbawienia wolności.

Photo: Getty Images

John Ehrlichman

Ehrlichman był doradcą prezydenta i asystentem ds. polityki wewnętrznej. Był kluczową postacią odpowiedzialną za kreowanie polityki wewnętrznej Nixona. Pracował dla niego od roku 1960, a w roku 1969 stał się członkiem jego administracji. Był jednym z głównych architektów powstania grupy hydrauliczów, która odpowiadała za włamanie do Watergate. Był też aktywnym uczestnikiem działań zmierzających do zatuzowania związanego z tym skandalu. Za rolę, którą odegrał, został skazany za spisek, krzywoprzysięstwo oraz utrudnianie pracy wymiarowi sprawiedliwości.

John Mitchell

Mitchell był prokuratorem generalnym Stanów Zjednoczonych za kadencji prezydenckiej Richarda Nixona w latach 1969–1972. Poprzednio był szefem zespołu prowadzącego kampanię prezydencką Nixona. Był także jego bliskim przyjacielem. Sprawował również funkcję szefa kampanii mającej na celu reelekcję Nixona w roku 1972. Zaraz po włamaniu do Watergate Mitchell zatrudnił byłego agenta FBI, Stephen Kinga, aby uniemożliwić żonie Mitchell, Marthcie, dowiedzenia się czegokolwiek o sprawie oraz udzielenia jakichkolwiek informacji prasie. Mitchell był osobiście zaangażowany w planowanie spotkań mających na celu włamanie się do pomieszczeń Komitetu Krajowego Partii Demokratycznej. Spotykał się z prezydentem przynajmniej trzy razy, by knować odnośnie do utrudniania śledztwa. Został uznany za winnego spisku i utrudniania pracy wymiarowi sprawiedliwości i spędził w więzieniu dziewiętnaście miesięcy.

Uwaga: jest to karta reakcji. Można użyć jej jako karty akcji jedynie w chwili, gdy Wydawca zagra kartę jako **akcję** na **wydarzenie**. Zagranie karty „John Mitchell” powoduje anulowanie działania karty Wydawcy w całości. Wydawca musi odrzucić tę kartę na stos kart zagranych. Można zagrać kartę „John Mitchell” jako reakcję na kartę „Masowe demonstracje” (blokując w ten sposób jej działanie), lecz nie na zagrana jako akcję kartę dziennikarza „Ben Bradlee”.

DZIENNIKARZE

Bob Woodward

Urodzony w Genevie w stanie Illinois, absolwent Yale, gdzie studiował historię i literaturę angielską. Po ukończeniu studiów w roku 1965 służył pięć lat w Marynarce Wojennej Stanów Zjednoczonych, awansując do stopnia porucznika. Po zwolnieniu ze służby został zatrudniony jako reporter w „Washington Post” w roku 1971. Wraz z Carlem Bernsteinem został przydzielony do sprawy włamania do Watergate 17 czerwca 1972 roku. Śledztwo dziennikarskie Woodwarda oraz wykorzystanie przez niego tajnego źródła informacji zwanego „Głębokim Gardłem” okazało się niezastąpione w zakresie pociągnięcia do odpowiedzialności służb pracujących na zlecenie Białego Domu oraz przedwczesnego zakończenia prezydentury Nixona.

Carl Bernstein

Bernstein dorastał w Silver Spring w stanie Maryland, gdzie rozpoczęła się jego kariera dziennikarska, zapoczątkowana przez ówczesnego szesnastolatka stanowiskiem chłopca na posyłki w biurze gazety „Washington Star”. Mimo że nigdy nie ukończył college’u, jego kariera szybko się rozwinęła, kiedy wygrał nagrodę w dziedzinie dziennikarstwa śledczego podczas pracy w „Elizabeth Daily Journal” w New Jersey. W roku 1966 dołączył do „Washington Post” jako reporter działu miejskiego. Bernstein wraz z Bobem Woodwardem zostali przydzieleni do prowadzenia sprawy włamania do Watergate dzień po aresztowaniu sprawców. Raporty Bernsteina, szczególnie w zakresie śledzenia przepływu środków finansowych na konta włamywaczy i ich powiązań z kampanią reelekcji Nixona, zostały ujawnione opinii publicznej i wskazały rolę, którą odegrała administracja w całym spisku.

Photo: Getty Images

2

Dziennikarz
Ben Bradlee

Reakcja
Historie zagranie karty konspiratora jako akcja: Karta konspiratora jest usuwana z gry. Następnie Nixon zagrał na swoją turę.

1. Historia: Ben Bradlee był redaktorem naczelnym „Washington Post” w latach 1968–1991. Urodzony w bogatej rodzinie w Bostonie, stracił większość majątku w latach wielkiego kryzysu. Bradlee ukończył Harvard, a następnie służył w Biurze Wywiadu Marynarki Wojennej. Walczył w drugiej wojnie światowej, głównie na Pacyfiku. Po zakończeniu wojny rozpoczął w roku 1948 pracę jako reporter w „Washington Post”. Potem krótko pracował dla rządu, by następnie powrócić do pracy reporterskiej w „Newsweeku”, a ostatecznie jako redaktor naczelny „Washington Post”. Bradlee był odpowiedzialny za nadzorowanie pracy Woodwarda i Bernsteina w czasie ich śledztwa dotyczącego działań administracji Nixona. Jego działania pomogły zakończyć pracę obu dziennikarzy mimo jawnych i zawaolowanych nacisków ze strony administracji Nixonona oraz innych podmiotów.

Ben Bradlee

Bradlee był redaktorem naczelnym „Washington Post” w latach 1968–1991. Urodzony w bogatej rodzinie w Bostonie, stracił większość majątku w latach wielkiego kryzysu. Bradlee ukończył Harvard, a następnie służył w Biurze Wywiadu Marynarki Wojennej. Walczył w drugiej wojnie światowej, głównie na Pacyfiku. Po zakończeniu wojny rozpoczął w roku 1948 pracę jako reporter w „Washington Post”. Potem krótko pracował dla rządu, by następnie powrócić do pracy reporterskiej w „Newsweeku”, a ostatecznie jako redaktor naczelny „Washington Post”. Bradlee był odpowiedzialny za nadzorowanie pracy Woodwarda i Bernsteina w czasie ich śledztwa dotyczącego działań administracji Nixonona. Jego działania pomogły zakończyć pracę obu dziennikarzy mimo jawnych i zawaolowanych nacisków ze strony administracji Nixonona oraz innych podmiotów.

Uwaga: jest to karta reakcji. Można użyć jej jako kartę akcji jedynie w chwili, gdy Nixon zagra kartę konspiratora, używając jej jako **kartę akcji**. Zagranie karty „Ben Bradlee” powoduje anulowanie działania karty Nixonona w całości. Nixon musi również usunąć tę kartę z gry. Można również zagrać kartę „Ben Bradlee” jako reakcję na zagraną kartę „John Mitchell” (wtedy zachodzi wydarzenie zablokowane przez kartę „John Mitchell”).

POZOSTAŁE KARTY

Photo: Getty Images

1

Kazimierz Deyna
Wygrał grę!

Photo: Getty Images

1

Wydarzenie
„Prześladowania polna władza”

Przesun 1 znacznik dowodu o 3 pola. Oraz znacznik przesunąć na pole 3 po swojej stronie toru śledztwa.

Udaj tę kartę z gry!

1. Wydarzenie: Władza polska w latach 1945–1989 prześladowała osoby, które nie zgadzały się z polityką komunistyczną. W tym czasie wielu Polaków zostało aresztowanych i więzionych w obozach koncentracyjnych. Wydarzenie to miało ogromny wpływ na historię Polski i na życie Polaków.

Photo: Getty Images

2

Wydarzenie
„Na prezydenturze również rak”

Przesun 1 znacznik dowodu o 3 pola. Następnie runda, której nie wykonał kartę, która nie została zagrana, trafić na stopy kart zagranymi.

Udaj tę kartę z gry!

1. Wydarzenie: W 1975 roku prezydent Richard Nixon został oskarżony o zdradę państwa. W tym czasie wielu Polaków zostało aresztowanych i więzionych w obozach koncentracyjnych. Wydarzenie to miało ogromny wpływ na historię Polski i na życie Polaków.

Photo: Getty Images

1

Wydarzenie
Frenowa prezydenta

Dobierz 1 znacznik dowodu z wierzchoła. Następnie grę, która została zagrana, trafić na stopy kart zagranymi.

Udaj tę kartę z gry!

1. Wydarzenie: W 1975 roku prezydent Richard Nixon został oskarżony o zdradę państwa. W tym czasie wielu Polaków zostało aresztowanych i więzionych w obozach koncentracyjnych. Wydarzenie to miało ogromny wpływ na historię Polski i na życie Polaków.

Photo: Getty Images

2

Wydarzenie
Wybory prezydenckie roku 1972

Przesun dowody liczne znaczniki dowodu o maksymalnie 4 pola licząc od siebie.

Udaj tę kartę z gry!

1. Wydarzenie: W 1972 roku odbyły się wybory prezydenckie w Stanach Zjednoczonych. W tym czasie wielu Polaków zostało aresztowanych i więzionych w obozach koncentracyjnych. Wydarzenie to miało ogromny wpływ na historię Polski i na życie Polaków.

Photo: Peter Dringautzki

1

Wydarzenie
Operacja Gemstone

Przesun znacznik rozmachu o 1 pole. Oraz znacznik dowodu o 2 pola licząc od siebie.

Udaj tę kartę z gry!

1. Wydarzenie: W 1975 roku prezydent Richard Nixon został oskarżony o zdradę państwa. W tym czasie wielu Polaków zostało aresztowanych i więzionych w obozach koncentracyjnych. Wydarzenie to miało ogromny wpływ na historię Polski i na życie Polaków.

Operacja Gemstone

Była to propozycja przeprowadzenia kilku operacji szpiegowskich mających na celu infiltrację opozycji. Po raz pierwszy jej koncepcję przedstawił Gordon Liddy wraz z Johnem Mitchellem, Johnem Deananem i Jebem Magruderem.

Photo: Peter Dringautzki

2

Wydarzenie
Gambit

Przesun znacznik rozmachu na pole 3 po swojej stronie toru śledztwa.

Udaj tę kartę z gry!

lub

Udaj w gry i kartę konspiratora, która ma na ręce!

1. Wydarzenie: W 1975 roku prezydent Richard Nixon został oskarżony o zdradę państwa. W tym czasie wielu Polaków zostało aresztowanych i więzionych w obozach koncentracyjnych. Wydarzenie to miało ogromny wpływ na historię Polski i na życie Polaków.

Gambit

Uwaga: jeśli ta karta zostanie zagrana jako akcja, gracz może wybrać, czy chce ją usunąć z gry po zagranie: jeśli jednocześnie gracz ma na ręce kartę konspiratora, może on zostać usunięty z gry, a karta „Gambit” trafi na stos kart zagranymi. Należy pamiętać, że jeśli do tego dojdzie, gracz będzie miał o jedną kartę mniej w tej rundzie.

Photo: Getty Images

2

Wydarzenie
Cudowny nastrój

Uwaga: ta karta nie może zostać zagrana jako akcja w pierwszej turze gracza! Do końca tej rundy Systema nie może zagrać tej karty jako wydarzenie.

Udaj tę kartę z gry!

1. Wydarzenie: W 1975 roku prezydent Richard Nixon został oskarżony o zdradę państwa. W tym czasie wielu Polaków zostało aresztowanych i więzionych w obozach koncentracyjnych. Wydarzenie to miało ogromny wpływ na historię Polski i na życie Polaków.

Cudowny nastrój

Uwaga: nie można użyć tej karty jako akcję w pierwszej turze gracza. Po zagranie tej karty jako akcję (w drugiej lub kolejnych turach gracza) do końca rundy Wydawca może zagrywać karty wydarzeń tylko na punkty (nie jako akcję). Karty dziennikarzy mogą być nadal zagrywane jako akcja.

Photo: Getty Images

1

Wydarzenie
W sprawie Watergate

Praca w sprawie Watergate: Wskazywanie znaczniki dowodu i przesunąć je o 2 pola. Następnie grę, która została zagrana, trafić na stopy kart zagranymi.

Udaj tę kartę z gry!

lub

Udaj w gry i kartę konspiratora, która ma na ręce!

1. Wydarzenie: W 1975 roku prezydent Richard Nixon został oskarżony o zdradę państwa. W tym czasie wielu Polaków zostało aresztowanych i więzionych w obozach koncentracyjnych. Wydarzenie to miało ogromny wpływ na historię Polski i na życie Polaków.

Photo: Getty Images

2

Wydarzenie
Kto opłaca prawników?

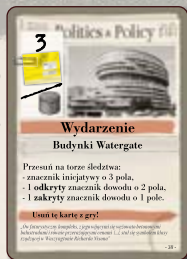
Przesun na torze śledztwa:
• znacznik inspekcji o 2 pola,
• znacznik rozmachu o 1 pole,
• do 2 **odczytanych** znaczników dowodu o 1 pole każdy.

Udaj tę kartę z gry!

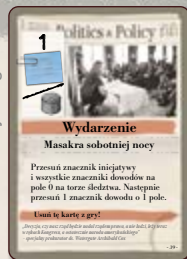
1. Wydarzenie: W 1975 roku prezydent Richard Nixon został oskarżony o zdradę państwa. W tym czasie wielu Polaków zostało aresztowanych i więzionych w obozach koncentracyjnych. Wydarzenie to miało ogromny wpływ na historię Polski i na życie Polaków.

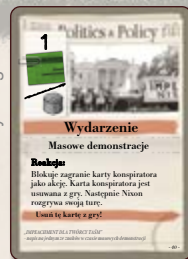
Szerszy rys historyczny tego tematu znajduje się na stronie 17.

Szerszy rys historyczny tego tematu znajduje się u dołu strony.

Szerszy rys historyczny tego tematu znajduje się na stronie 21.

Można również zagrać kartę „Masowe demonstracje” jako reakcję na zagrana kartę „John Mitchell” (wtedy zachodzi wydarzenie zablokowane przez kartę „John Mitchell”).

Masowe demonstracje

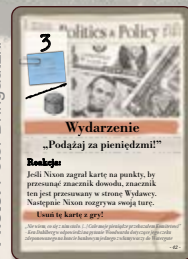
Uwaga: jest to karta reakcji. Można użyć jej jako kartę akcji jedynie w chwili, gdy Nixon zagra kartę konspiratora, używając jej jako **kartę akcji**.

Zagranie karty „Masowe demonstracje” powoduje anulowanie działania karty Nixon a całości. Ponadto Nixon musi usunąć tę kartę

System działa

Uwaga: kiedy karta zostanie zagrana jako akcja, gracz może przejrzeć stos swoich kart odrzuconych z gry. Następnie wybiera jedną z nich i używa jej tak, jakby została ona zagrana jako akcja (nie może być to karta reakcji). Następnie gracz usuwa tę kartę z gry wraz z kartą „System działa”.

„Podążaj za pieniędzmi!”

Uwaga: jest to karta reakcji. Można jej użyć jako kartę akcji jedynie wtedy, gdy Nixon zagra kartę na punkty, by przesunąć znacznik dowodu. Jak tylko Nixon przesunie znacznik dowodu, zagranie karty „Podążaj za pieniędzmi!” anuluje przesunięcie znacznika. Następnie Wydawca przesuwa ten sam znacznik w swoją stronę o tyle pól, ile wynosiła wartość punktowa zagranej przez Nixona karty. Następnie Nixon odrzuca zagrana kartę na stos kart zagranych.

„Trzeciorzędne włamanie” Historia afery Watergate.

Wprowadzenie:

Watergate, który stał się symbolem największego skandalu politycznego w historii Stanów Zjednoczonych, jest kompleksem budynków, na które składają się apartamenty, biura i hotel. Wybudowano je nad brzegami Potomacu na terenie, gdzie w latach 1963-1971 mieściła się Washington Gas Light Com-

pany. W 1972 roku Watergate stanowił zwiastun nowego kierunku rozwoju architektonicznego miasta, które zmagало się z następstwami zamieszek z roku 1968 oraz ciągłym protestami przeciwko wojnie w Wietnamie. Na początku tego roku nikt nie spodziewał się, że Watergate stanie się także symbolem korupcji, brudnych sztuczek politycznych, manipulowania wyborcami oraz rezygnacji prezydenta Stanów Zjednoczonych z zajmowanego stanowiska.

Preludium:

Afera Watergate¹ miała swoje korzenie w ujawnionych tzw. „dokumentach Pentagonu”². Oficjalnie zatytułowano „Raport Biura Sekretarza Obrony dotyczący Grupy Zadaniowej Wietnam” dokument stanowił szczegółowy zapis politycznego oraz militarnego zaangażowania Stanów Zjednoczonych w Wietnamie od drugiej wojny światowej aż do wybuchu wojny wietnamskiej. Jego autorzy mieli dostęp do ściśle tajnych³ dokumentów i sporządzili dokładną ich analizę, bez wyciągania wniosków. Jednym z analityków pracujących przy owym dokumencie był **Daniel Ellsberg**, były oficer Marines, dyplomowany student Harvardu. Pracował on dla korporacji RAND jako analityk wojskowy, stając się po pewnym czasie niezadowolony trwającą wojną wietnamską. Szczególnie mocno przerażała go działalność administracji od czasów Eisenhowera aż do Johnsona, która użyła swoich wpływów, by wprowadzić, a następnie utrzymać reżim Ngo Dinh Diema przy władzy aż do jego obalenia i zabójstwa w roku 1963. Zabójstwo Diema mogło być możliwe jedynie z pomocą

USA. W roku 1969 Ellsberg wraz ze swoim przyjacielem, Anthonym Russo, skrupulatnie sfotografowali całość raportu. Osiemnaście miesięcy później różne amerykańskie gazety opublikowały jego treść. Mimo że prezydent Nixon początkowo odczuwał satysfakcję, że „dokumenty Pentagonu” wywołały zażenowanie wśród Demokratów (szczególnie Kennedy’ego i Johnsona), zaniepokoiło go, że dalsze wycieki ściśle tajnych materiałów mogą zaszkodzić jego pozycji na scenie światowej i prowadzonych ówczasie dość delikatnych rozmowach z Chinami. Równocześnie administracja Nixona musiała walczyć z różnego rodzaju przeciekami, dlatego też ujawnienie „dokumentów Pentagonu” wzmogło ów niepokój. W celu zdyskredytowania Ellsberga doradca Nixona, **John Ehrlichman**, najpierw próbował uzyskać negatywną opinię psychiatryczną od FBI, ale gdy raport FBI nie okazał się przydatny, wezwał na pomoc hydraulików.

Hydraulicy:

Hydraulicy⁴ stanowili grupę kierowaną przez dawnych agentów CIA, działającą jako tajni agenci polityczni, których zadaniem było powstrzymywanie wycieku danych z Białego Domu oraz prowadzenie działań szpiegowskich o charakterze politycznym, z użyciem tzw. „brudnych sztuczek”. Byli oni finansowani z funduszu reelekcyjnego prezydenta. W czasie elekcji kandydatów na prezydenta w roku 1972 ich działania doprowadziły do rezygnacji ze startowania w wyścigu dwóch kandydatów Demokratów, pozostawiając na placu boju

mało wiarygodnego senatora McGoverna z Południowej Dakoty jako przeciwnika Nixona w wyborach. Hydraulicy zdecydowali się włamać do gabinetu psychiatry Ellsberga, by zdobyć o nim więcej informacji. Po kilku nieudanych próbach w weekend majowy 1971 roku, kiedy odbywało się Święto Pracy, udało im się włamać do biur medycznych w Los Angeles i otworzyć łomem szafkę z aktami, by przekonać się, że nie ma tam akt medycznych Ellsberga.

Włamanie:

Rok 1972 był rokiem wyborczym i prezydent Nixon powiedział swojemu zespołowi: „Zróbcie wszystko, co się da”, by wygrać wybory. **Charles Colson**, który był u Nixona człowiekiem od czarnej roboty, sprowadził Howarda Hunta. Ehrlichman z kolei sprowadził Gordona Liddy’ego. Liddy był prawnikiem, weteranem wojskowym i byłym agentem operacyjnym FBI,

który wierzył tak mocno w konserwatyzm Nixona, że nie miał żadnych rozterek moralnych, aby łamać prawo, by zapewnićzydentowi drugą kadencję. W czasie pracy w FBI dał się poznać jako osoba bezwzględna, m.in. został złapany na tym, jak wykorzystywał zasoby FBI, by zapewnić sobie „kwity” na swoją przyszłą żonę. Nikt w Białym Domu nie zdawał sobie z tego sprawy, lecz wszyscy mieli świadomość jego osiągnięć w złapaniu dziesięciu najbardziej poszukiwanych przestępców oraz bycia najmłodszym szefem biura w historii FBI.

Howard Hunt oraz **Gordon Liddy** byli łącznikami między hydraulikami oraz wysoko postawionymi urzędnikami Białego Domu. Liddy opracował szereg tajnych operacji o charakterze politycznym, nazywanych Operacją Gemstone, aby przysporzyć kłopotów Demokratom, wliczając w to porwania demonstrantów antywojennych, wabienie przedstawicieli opozycji na jachty z prostytutkami, by uzyskać kompromitujące zdjęcia itd. Operacje te nigdy nie zyskały aprobaty. Jedyne plan zaakceptowany przez administrację dotyczył podjęcia próby odkrycia kompromitujących materiałów związanych z Partią Demokratyczną. Liddy i Hunt wpadli na pomysł⁵ włamania się do sztabu Komitetu Krajowego Partii Demokratycznej, znajdującego się w kompleksie Watergate.

Na początku maja 1972 roku Liddy powierzył Huntowi i **Jamesowi McCordowi** przeprowadzenie operacji założenia podsłuchu w telefonach w siedzibie demokratów oraz zrobienie zdjęć ich materiałów wyborczych. Dzięki pieniądząz kampanii wyborczej ludzie ci (wraz z innymi, także mającymi siedzibę w Miami kubańskimi przeciwnikami Fidela Castro) zakupili sprzęt, wynajęli pokój hotelowy w hotelu należącym do sieci Howard Johnson po drugiej stronie ulicy i rozpoczęli misje zwiadowcze, by opracować plan działania. Plan uwzględniał oklejenie taśmą drzwi oraz użycie wytrychów i ustanowienie posterunku obserwacyjnego w hotelu Howard Johnson.

Włamywaczom udało się wejść do biur demokratów 28 maja 1972 roku i zainstalować tam elektroniczne urządzenia podsłuchowe w telefonach prezesa Larry'ego O'Briena oraz dyrektora wykonawczego Roberta Olivera. Liddy oraz Hunt byli przekonani, że operacja zakończyła się sukcesem do momentu, gdy zorientowali się, iż pluskwa w telefonie O'Briena nie działa. Z kolei podsłuch telefonu Olivera nie przynosił satysfakcjonujących dowodów. Był prokurator generalny i szef kampanii wyborczej Nixona John Mitchell przejrzał zebrane po pierwszym włamaniu informacje i powiedział Liddy'emu, że „są bezwartościowe i niewarte

pieniędzy, za które zapłacił [Nixon]”. Na tym spotkaniu Liddy powiedział Mitchellowi⁶, że „wszystko naprawi”.

Hunt początkowo nie chciał wracać do Watergate, twierdząc, że ryzyko jest zbyt wielkie. Liddy nalegał, posuwając się nawet do stwierdzenia, że „Wielki Człowiek [Mitchell] chce, by operacja została przeprowadzona”.

Hunt uległ i rozpoczęto planowanie kolejnego włamania. Podobnie jak przy pierwszym, włamywacze mieli okleić drzwi taśmą i przy pomocy wytrychów ułatwić sobie wejście oraz późniejszą ucieczkę. **Alfred C. Baldwin** znajdował się na posterunku obserwacyjnym w hotelu Howarda Johnsona z krótkofalówką, dzięki której miał kontakt zarówno z McCordem, jak i Hunttem. McCord powiedział zespołowi, że okleił drzwi i że czekają, aż wszyscy wyjdą. Grupa włamywaczy musiała czekać do godziny 1 w nocy 18 czerwca, kiedy to biura sztabu demokratów opustoszały⁷.

Kilka minut po rozpoczęciu operacji członkowie zespołu powrócili do pokoju hotelowego, twierdząc, że taśma na drzwiach została usunięta. Po kilkuminutowej dyskusji Liddy zdecydował się zacząć operację jeszcze raz, korzystając z pomocy kubańskiego ślusarza, Virgilio Gonzalesa, który miał ponownie wytrychem sforsować zamki, podczas gdy Frank Sturgis, urodzony na Kubie bojownik, miał ich osłaniać. Radio McCorda emitowało zbyt dużo szumów i zostało wyłączone, przez co Baldwin nie był w stanie ostrzec znajdujących się w Watergate ludzi. W ciągu kilku minut włamywacze znaleźli się przy tylnych drzwiach biura Demokratów, fotografując dokumentację oraz instalując dodatkowe urządzenia podsłuchowe w telefonach. Tyłne drzwi były trudne do otworzenia wytrychem, więc włamywacze wyjęli je z zawiasów. Mimo że w tym miejscu relacje różnią się w opisie przebiegu wydarzeń, w pewnym momencie McCord ponownie okleił taśmą drzwi. Ochroniarz Frank Willis zauważył oklejone po raz kolejny drzwi i wezwał policję⁸.

Na wezwanie zareagowali trzej policjanci⁹ ubrani po cywilnemu. Baldwin¹⁰ prawdopodobnie wziął ich za hipisów. Kiedy Gonzales otwierał drzwi, reszta robiła zdjęcia dokumentów. Około godziny 2 w nocy policjanci złapali całą piątkę, a Baldwin poinformował Liddy'ego i Hunta przez radio, że włamywacze zostali aresztowani i że trzeba uciekać. Hunt wraz z Liddym opuścili teren. Hunt wrócił do hotelu Howarda Johnsona, by zatelefonować do prawników i zebrać pieniądze na

kaucję. Następnie Baldwin zabrał furgonetkę McCorda wypełnioną sprzętem podsłuchowym i kompromitującymi dokumentami do domu McCorda w Rockville, w stanie

Maryland¹¹. Włamanie skończyło się, a rozpoczęło się zacieranie śladów.

Zacieranie śladów:

Waszyngtońska policja zorientowała się, że nie ma do czynienia ze zwykłymi rabusiami, więc wezwała FBI, by pomogło w identyfikacji sprzętu znalezionego przy włamywaczach. Agent FBI natychmiast rozpoznał pluskwy służące do podsłuchu, dostrzegł nazwisko Hunta w książce adresowej włamywacza oraz po tym, gdy ktoś zgłosił, że widział McCorda w budynku hotelu Howard Johnson, przeszukał wynajęte przez Hunta pokoje oraz sprawdził listę połączeń. W tym samym czasie John Dean, doradca w Białym Domu, wrócił właśnie z Filipin, prezydent Nixon czekał na lot powrotny do Waszyngtonu ze swojego domu w Key Biscayne, a O'Brien informował wszystkich wokół, że śledztwo w sprawie włamania musi być dogłębnie przeprowadzone.

23 czerwca 1972 roku Nixon oraz jego dwóch najlepszych doradców, Ehrlichman oraz szef sztabu **Bob Haldeman**, debatowało, jak ukryć zaangażowanie administracji Nixona w tej sprawie. Dean, orientując się, że włamanie

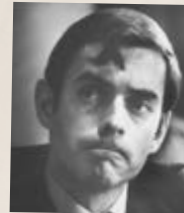
będzie miało negatywny wpływ na opinię publiczną, omówił sprawę z Ehrlichmanem, który nakazał mu zniszczenie wszystkich dokumentów w sejfie Hunta oraz biurach hydraulików. Dean wraz z aktualnym szefem FBI Patrickiem Grayem zniszczyli ostatecznie wszystkie dokumenty. Chociaż Nixon początkowo nie wiedział o włamaniu, rozkazał CIA utrudnić (a nawet zablokować) śledztwo FBI¹².

W międzyczasie „Washington Post” poinformował opinię publiczną, że szef ochrony Partii Republikańskiej był również oficerem ochrony w Komitecie reelekcyjnym Nixona. Mitchell zaprzeczył, aby włamywacze mieli jakiegokolwiek powiązania z Białym Domem. Następnego dnia sekretarz prasowy Ziegler rzucił słynną frazę o „trzeciorzędnym włamaniu” na konferencji prasowej, gdzie odmówił skomentowania całej sprawy. 29 sierpnia 1972 roku Nixon Dean zorganizował konferencję prasową, mówiąc: „Stwierdzam kategorycznie, że... nikt w Białym Domu, nikt z administracji zatrudnionej w chwili obecnej nie był zaangażowany w ten dziwaczny incydent”, ponieważ John Dean przeprowadził dogłębne śledztwo w tej sprawie. Nie znaleziono nigdy dowodu na to, że Dean rzeczywiście prowadził owo śledztwo.

Podążaj za pieniędzmi:

Jak tylko ukryto ślady, a prasa przestała interesować się tematem, Dean, Ehrlichman oraz Colson rozpoczęli działania mające na celu opłacenie włamywaczy, by nie zdradzili i nie ujawnili swoich powiązań z Komiteciem Reelekcji Prezydenta czy Białym Domem. Administracja okłamywała śledczych na każdym kroku. Nixon prowadził tak mocno w sondażach wyborczych, że wszyscy mieli świadomość tego, że będzie on prezydentem przez następne cztery lata, więc po wyborach śledztwo zostanie ograniczone. Urzędujący szef FBI Gray informował Deana o przebiegu śledztwa, dostarczając mu kopie notatek śledczych i plany kolejnych działań w sprawie. Administracja wiedziała więc dzięki temu, co będzie się działo, i była na to przygotowana. Liddy, Hunt i włamywacze potrzebowali jednak pieniędzy na prawników i życie. Colson i skarbnik komitetu,

Hugh Sloan, przekazali pieniądze z legalnych źródeł przeznaczonych na kampanię wyborczą włamywaczom poprzez różnego rodzaju banki oraz Liddy'ego. Sloan zeznał później, że Magruder oraz dyrektor finansowy Maurice Stans polecieli mu przekazać pieniądze Liddy'emu. Nie wiedzieli jednak, że banki prowadziły zapisy wszystkich transakcji finansowych w ciągu ostatnich sześciu miesięcy, które ujrzały światło dzienne w czasie śledztwa oraz procesów włamywaczy. Na pewnym etapie śledztwa Liddy'ego Hunta oraz pięciu włamywaczy powiązano z komiteciem reelekcyjnym.

Włamywacze do Watergate, po wniesieniu aktu oskarżenia, znaleźli się pod jurysdykcją sędziego sądu okręgowego Johna Siricy, który miał zwyczaj nakładania surowych wyroków, dzięki czemu nazywany był „Johnem Maksimum”. Wobec kończących się środków finansowych i braku efektywnej pomocy ze strony pracodawców Hunt zaczął prosić o kolejne pieniądze, mówiąc Colsonowi: „Oślaniamy facetów, którzy są naprawdę za to odpowiedzialni... To ulica dwukierunkowa”. 8 grudnia żona Hunta, Dorothy, zginęła w katastrofie lotniczej, a władze znalazły w jej torebce 10 tysięcy dolarów w banknotach studolarowych. Co więcej, McCord zaczął dostarczać informacje CIA w zamian za odstąpienie od części zarzutów wobec niego.

Skandal rozszerza się:

Sędzia Sirica oraz prasa dostali wiatru w żagle, kiedy zorientowali się, jaki rozmiar miała afera Watergate. Zaraz przed Bożym Narodzeniem Sirica powiedział na rozprawie przedprocesowej, że żąda od ławy przysięgłych ustalenia, w jaki sposób oskarżeni byli opłacani, jakie były motywy tych, którzy im płacili, i kto był autorem planu. Na początku procesu odpowiedzi na te pytania nie były znane.

Kiedy tylko proces się zaczął, „New York Times” opublikował artykuł o Amerykanach kubańskiego pochodzenia biorących udział we włamaniu, opłacanych z pieniędzy komitetu reelekcyjnego oraz o przeznaczonych na ich działania 900 tysiącach dolarów. Artykuł wspominał nawet o łańcuchu dowodzenia łączącym Barkera z Huntem, Liddym, Colsonem oraz Mitchellem. Administracja oraz sam Mitchell bez ogródek całkowicie zaprzeczyli treści artykułu. Następnie wszyscy oskarżeni przyznali się do winy. Sędzia Sirica był wściekły i opóźnił wydanie wyroku, by przekonać się, czy będzie możliwe zebranie większej liczby informacji o spisku.

W tym samym czasie Demokraci, którzy kontrolowali obie izby Kongresu, byli żądni złapania administracji rządowej na kłamstwach. Kongres przegłosował w stosunku 77-0 podjęcie decyzji o specjalnym śledztwie, którym miał kierować senator Sam Erwin z Północnej Karoliny. Nixon martwił się śledztwem w Senacie, lecz wiedział, że zeznania zaczną się po upływie wielu miesięcy. Miał nadzieję zastosować swoją zwyczajową

Reelekcja trwała jednak nadal. 1 lipca Mitchell zrezygnował z kampanii reelekcyjnej Nixona z „powodów rodzinnych”. 29 września prasę obiegły historie, jak Mitchell kontrolował przepływ funduszy na „brudne sztuczki” polityczne. 10 października FBI ogłosiło, że istnieją powiązania między włamaniami i szpiegostwem politycznym. 7 listopada Nixon wygrał reelekcję, zwyciężając w każdym stanie poza Massachusetts oraz dystryktem Columbia. W Białym Domu odetchnięto z ulgą, a Nixon zdecydował się na odważny krok i rozpoczęcie planu przekształcenia rządu zgodnie z jego ideą. Nixon udał się do Camp David, prezydenckiego miejsca wypoczynku, by pracować nad kolejną kadencją, lecz jego kłopoty dopiero się zaczynały.

taktykę zastraszania i dyskredytowania opozycji, by ograniczać stojące przed nim problemy polityczne. Wyczuwając okazję do odwrócenia uwagi opinii publicznej, Nixon wyznaczył Graya na dyrektora FBI. Nie zdawał sobie sprawy z tego, że dał on dzięki temu szansę Demokratom w Senacie.

Greyowi brakowało bezwzględności i pojętności, która cechowała członków administracji Nixona. 28 lutego Gray powiedział senatorom, że dostarczał Johnowi Deanowi informacji o przebiegu śledztwa FBI w sprawie Watergate. Senatorzy nie byli w stanie uwierzyć w to, co słyszą, i wezwali Deana do złożenia zeznań, lecz Nixon odmówił, korzystając z tzw. przywileju egzekutywy. 8 marca Gray poinformował senatorów, że Ehrlichman także wiedział o śledztwie FBI.

20 marca Sirica odbył posiedzenie, na którym ogłosił wyrok dla siedmiu osób zaangażowanych w aferę Watergate. W teatralnym geście sędzia Sirica powiedział zgromadzonym, że chciałby przeczytać list otrzymany od McCorda. W liście tym zawarta była informacja, że siedmiu oskarżonych czuło na sobie presję polityczną, wymuszającą na nich przyznanie się do winy, że szereg zeznających osób popełniło krzywoprzysięstwo, a inni, którzy byli zaangażowani w planowanie i finansowanie włamania, nie zeznawało w tej sprawie w ogóle, wliczając w to pracowników Białego Domu. Następnie sędzia ogłosił przerwę, by reporterzy mogli powiadomić prasę. Dzięki temu przyciągnął uwagę zarówno prasy, jak i Białego Domu.

Po przerwie Sirica skazał wszystkich oskarżonych na maksymalne wyroki z zastrzeżeniem, że w ciągu trzech miesięcy mogą one ulec zmianie za wyjątkiem wyroku dla Liddy'ego. Sirica stwierdził, że kary mogą zostać złagodzone na podstawie zeznań świadków złożonych przed komisją Ervina.

Przed przeczytaniem listu McCorda przez Siricę praktycznie tylko Woodward i Bernstein z „Washington Post” publikowali artykuły o spisku i zacieraniu śladów. Polegali głównie na źródle zwanym „Głębokim Gardłem”. Gazety takie jak „Chicago Tribune” drukowały artykuły opierające się na wersji wydarzeń przedstawianej przez administrację, które były przeciwnie do tych publikowanych przez „Washington Post”. W praktyce prasa nie przywiązywała większej uwagi do włamania do Watergate, bazując na przekonaniu, że urzędujący prezydent nie łamałby prawa w tak amatorski sposób. Jednak jak tylko list McCorda ujrzał światło dzienne, prasa całkowicie zaangażowała się w śledztwo przeciwko administracji. Stosunki między prasą a Nixonem, które nigdy nie były zbyt serdeczne, znacząco się pogorszyły.

Komisja Ervina miała teraz zeznanie McCorda oraz potwierdzenie Graya dotyczące działań administracji w śledztwie prowadzonym przez FBI. Administracja czuła, że musi zareagować przed Senatem, i 28 marca Nixon oraz Ehrlichman powiedzieli prokuratorowi generalnemu, Richardowi Kleindienstowi, że nikt w administracji nie wiedział niczego o włamaniu. Nixon

nie wiedział, że na uprzedzenie sytuacji było już za późno. 13 kwietnia Magruder powiedział prokuratorowi, że złamał prawo. Cztery dni później Dean powiedział Nixonowi, że on też będzie współpracował z prokuraturą. Po kilku tygodniach bezczynności Nixon zwolnił trzech swoich najważniejszych doradców: Ehrlichmana, Haldemana i Deana i poprosił o rezygnację prokuratora generalnego. Tego samego dnia Nixon wyznaczył Elliotta Richardsona na pełniącego obowiązki prokuratora generalnego, dając mu prerogatywy do powołania specjalnego doradcy, mającego wyjaśnić kwestię włamania do Watergate. Richardson zatrudnił to tej roli Archibalda Coxa.

Komisja Ervina odbywała swoje posiedzenia z udziałem telewizji od 17 maja do 7 sierpnia 1973 roku. Nielsen szacował, że 85% Amerykanów dysponujących telewizją obserwowało przesłuchania przynajmniej w części. Dean był gwiazdą komisji jako świadek. Opowiedział całemu światu o urzędzeniach nagrywających, wiedzy kluczowych postaci administracji o tuszowaniu sprawy oraz łamaniu prawa przez jej członków. Największym hitem było przyznanie, że w Gabinetie Ovalnym istniały urządzenia podsłuchowe. Senat i amerykańska opinia publiczna były zaszokowane tą wiadomością. Niemal natychmiast Senat oraz specjalny doradca zażądali wydania taśm z nagraniami. Nixon odmówił, powołując się na przywilej egzekutywy. Cox oraz komisja pozwały go do sądu. Teraz przekazanie najbardziej kompromitujących dowodów leżało w rękach sądu.

„Masakra w sobotnią noc” oraz rezygnacje:

W samym środku afery Watergate Nixon musiał także uporać się z problemami z prawem swojego wiceprezidenta, Spiro Agnewa z Baltimore w stanie Maryland. „Wall Street Journal” opublikował informację o tajnym śledztwie dotyczącym Agnewa, kiedy był gubernatorem stanu Maryland. Krótco potem pojawiły się zarzuty dotyczące brania łapówek przez Agnewa w czasie, gdy był on wiceprezydentem. Prokurator federalny Baltimore zebrał pokaźne dowody przeciwko Agnewowi. Ten odpierał zarzuty, stwierdzając publicznie: „Jeśli zostanie oskarżony, nie zrezygnuję!”. Ostatecznie Agnew zgodził się ustąpić ze stanowiska 10 października 1973 roku, by uniknąć więzienia, dzięki czemu stał się pierwszym wiceprezydentem, który zrobił to z powodu działań przestępczych¹².

Nixon i Cox kłócili się w sprawie pozwu sądowego i prezydent zażądał, by Cox wycofał pozew. Cox odmówił, więc 20 października 1973 roku Nixon nakazał prokuratorowi generalnemu Richardsonowi zwolnić Coxa. Richardson sam złożył rezygnację. Nixon wydał więc to samo polecenie jego następcy i tamten również zrezygnował. Koniec końców Nixon znalazł osobę, która zwolniła Coxa. Był nią radca prawny Robert Bork. Prasa oraz Demokraci byli rozwścieczeni zwolnieniem Coxa, a słupki poparcia Nixona dalej leciały w dół.

Próbując zyskać nieco wiarygodności, Nixon zgodził się zatrudnić na stanowisko związane z prowadzeniem śledztwa w sprawie Watergate twardego Republikanina, Leona Jaworskiego. Ku rozczarowaniu Nixona Jaworski podszedł poważnie do powierzonej mu funkcji i stał się jeszcze większym problemem dla Nixona.

Zakończenie:

20 lipca 1974 roku Sąd Najwyższy jednomyślnie stwierdził, że Nixon musi przekazać taśmy, a prezydent zastosował się do wyroku. Kiedy ujawniono ich zapisy, Nixon oraz jego doradcy, Alexander Haig oraz Henry Kissinger, zaczęli zastanawiać się, jaką obrać strategię w świetle przegłosowanej przez komisję sprawiedliwości Izby Reprezentantów w lutym procedury impeachmentu. Nixon był całkowicie skompromitowany.

Ujawnienie „taśm Nixona” wywołało burzę w prasie i społeczeństwie, szczególnie że w nagraniu z 20 czerwca 1974 roku znalazła się ponadsiemnastominutowa przerwa. Osobista sekretarka Nixona, Rose Mary Woods, wzięła za to odpowiedzialność na siebie. Zeznała, że skasowanie nagrania miało miejsce przez przypadek. Pokazała fotografom „rociągnięcie”, w efekcie którego mogła nastąpić przerwa w nagraniu. Wielu ekspertów oraz przeciwników Nixona pozostało sceptycznych wobec jej zeznań i czuło, że skasowanie nagrania było celowe.

Gwoździem do trumny administracji Nixona był 5 sierpnia 1974, kiedy ujawniono nagranie z 23 czerwca 1972 roku, które nazwano „dymiącym pistoletem”. Nixon nagrał całą rozmowę z Haldemanem, której przedmiotem było włamanie do Watergate i sposobem, w jakim miano zatrzeć ślady powiązań. Wszystkie kłamstwa Nixona ujrzały światło dzienne i opinia publiczna zaczęła domagać się wszczęcia przeciw niemu procedury impeachmentu. Dwa dni później Nixonowi złożyli wizytę dwaj senatorzy republikańscy oraz jeden kongresmen i powiedzieli, że procedura impeachmentu zostanie pozytywnie przegłosowana przez Izbę Reprezentantów,

Photo: Getty Images

a postępowanie prowadzone w Senacie zrujnowałoby całą administrację. W imię ratowania partii przekonali go do złożenia rezygnacji, by uniknąć upokarzającej procedury.

7 sierpnia 1974 roku prezydent Richard Nixon został pierwszą i jak na razie jedyną osobą, która zrezygnowała z pełnienia funkcji prezydenta Stanów Zjednoczonych.

Przypisy

1 Mimo użycia liczby pojedynczej „afery” bardziej odpowiednia byłaby liczba mnoga, gdyż włamanie i jego efekty wywołały całą lawinę kolejnych afer.

2 Pentagon Papers zostały odtajnione i można je przejrzeć tutaj: <https://www.archives.gov/research/pentagon-papers>

3 Siły zbrojne USA mają wiele klasyfikacji „tajności”. Użyto tutaj ogólnego sformułowania „ściśle tajne”, by wskazać, że do przejrzania dokumentacji potrzebne było specjalne zezwolenie lub uprawnienie.

4 Nazwa powstała zupełnie przypadkowo w czasie rozmowy Davida Younga ze swoją babcią, która zapytała, czym

się zajmuje w Białym Domu. Young odpowiedział, że pomaga prezydentowi zatrzymywać przecieki. „Aha, więc jesteś hydraulikiem”, odpowiedziała babcia. Nazwa się przyjęła.

5 Liddy w swojej książce „Will” przyznał, że autorem planu był Jeb Magruder, zastępca dyrektora Komitetu Reelekcji Prezydenta. Magruder zaprzeczył, lecz potwierdził, że wyraził nań zgodę.

6 Mitchell zaprzeczył, że wiedział o podsłuchu w siedzibie Komitetu Krajowego Partii Demokratycznej, lecz McGruder i Liddy twierdzili inaczej.

- 7 Liddy i jego zespół myśleli, że Komitet pracuje do późna, lecz był to jakiś wolontariusz, który dzwonił do swoich przyjaciół w całych Stanach. Rozmowy międzymiastowe były w roku 1972 dość drogie.
- 8 Wydarzenia miały dość zabawny przebieg, gdyż Wills zadzwonił do swojego szefa, kiedy po raz pierwszy zobaczył oklejone taśmą drzwi. Ten powiedział mu, żeby sprawdził to jeszcze raz i oddzwonił, jeśli jeszcze jakieś drzwi będą oklejone. Will spotkał wolontariusza, który dzwonił zamiejscowo, i stwierdzili, że pójdą coś zjeść u Howarda Johnsona po drugiej stronie ulicy. Will przypomniał sobie godzinę później, że miał sprawdzić drzwi. Gdyby zrobił to od razu, drugie włamanie nigdy nie zostałoby zgłoszone na policję.
- 9 Byli to sierżant Paul Leeper, posterunkowy John Barrett oraz posterunkowy Carl Shoffler.
- 10 Baldwin zdecydował się zeznawać i jako jedyny członek zespołu włamywaczy nie został o nic oskarżony.
- 11 FBI nigdy nie przeszukało furgonetki McCorda, tracąc w ten sposób wiele miesięcy oraz sporą liczbę ważnych dokumentów związanych z udziałem Białego Domu we włamaniu do Watergate.
- 12 Nixon i ostatni szef FBI, Hoover, nie darzyli się sympatią i obaj głęboko sobie nie ufali. Dopiero po śmierci Hoovera Nixon starał się przejąć w pewnym stopniu kontrolę nad FBI, ale była ona w najlepszym razie dość ograniczona.
- 13 Wiceprezydent John C. Calhoun zrezygnował 28 grudnia 1932 roku na skutek głębokiego braku porozumienia w sprawach polityki z ówczesnym prezydentem, Andrew Jacksonem.

Rekomendowane źródła informacji:

Watergate to fascynujący temat, który można studiować latami. Poniżej źródła, na których oparto tło historyczne:

- John Dean, *Blind Ambition: The White House Years* New York, Simon & Schuster 1976 (wydanie uaktualnione 2006),
- Fred Emery, *Watergate: The Corruption of American Politics and the Fall of Richard Nixon* London, Random House 1994,
- Bob Woodward i Carl Bernstein, *All the President's Men* New York, Simon & Schuster 1974 (wyd. polskie – Wszyscy ludzie prezydenta, wyd. Agora 2014),
- Richard Nixon et al, *Transcripts of the White House tapes* Washington DC, National Archives
- <https://www.archives.gov/open/nixon/37-wht-dataset-conversationlist.html>
- Select Committee on Presidential Campaign Activities, *Gavel-to-Gavel Televised sessions* Washington DC,
- American Archive of Public Broadcasting
- <http://americanarchive.org/exhibits/watergate>

PODZIĘKOWANIA

Autor gry: Matthias Cramer

Projekt graficzny: atelier 198

Rozwój gry/instrukcja:

Viktor Kobilke

Korekta:

Neil Crowley i Travis Hill

Biografie: Andrew Ranks

Tło historyczne: Phillip Millman

EDYCJA POLSKA

Wydawca: Michał Herman

Tłumaczenie: Cezary Domalski

Korekta: Marta Kania

Skład wersji polskiej:

Creatika Łukasz Kempiański

Przemysław Kasztelaniec

Koordinacja produkcji:

Przemek Dołęgowski

©2019 Frosted Games, Matthias Nagy, Sieglinderstr. 7, 12159 Berlin, Niemcy.

©2020 Lucky Duck Games, Pl. Nowy 3/44, 31-056 Kraków, Polska.

Wszelkie prawa zastrzeżone.

